Skerdėjų St. 6

In 2019, the field evaluation conducted at Skerdėjų St. 6, Klaipėda, sought to determine whether any Jewish ritual bathhouse structures had survived inside the building. Five test pits (a total of 16.45 m^2) were excavated inside the roughly 160 m^2 building (Fig. 1) and revealed a 16th–20th-century cultural layer up to 2.2 m thick that contained finds and structures from the second half of the 18th – first half of the 20th century: foundation fragments, a stove pad (?), and a mikveh, a Jewish ritual pool. The foundations of former interior walls, a packed earth floor, and a stove (?) pad were unearthed at a depth of 0.3–1.1 m in the test pits. The structures were found at different depths in the test pits and had been built using different sized bricks. This shows that the building's layout had been altered several times and that the plot had perhaps been developed earlier than the mid-19th century. The masonry structure (part of the foundation of an interior wall?) discovered in test pit 2 can be attributed to the plot's first development (second half of the 18th century) or its earliest layout. The foundation and packed clay floor unearthed in test pit 1 date to the first half of the 19th century and the structures discovered in test pits 4 and 5 to the mid-19th – first half of the 20th century.

A Jewish mikveh pool was discovered in the NW part of the investigated building (Fig. 2). The mikveh was round with an interior diameter of roughly 1.55–1.6 m, a wall width of roughly 40–45 cm, and had been constructed from 27x13x7 cm red clay bricks bound with lime mortar. The interior had been lined with ceramic tiles.

Marius Petkus, Darius Balsas, Rokas Kraniauskas

Tiltų gatvė 18

2019 m. Klaipėdoje, Tiltų g. 18, atlikti žvalgomieji ir detalieji tyrimai. Istoriniai duomenys tyrimų vietoje rodo, kad XVII a. pabaigoje – XX a. I pusėje čia stovėjo bažnyčia (*Landkirche*). Archeologinių tyrimų metu buvo ištirtos 5 perkasos ir 2 šurfai, bendras 21,75 m^2 dydžio plotas (1 pav.). Ištirtuose šurfuose ir perkasose aptikti XVII a. pabaigos – XX a. I pusėje stovėjusios bažnyčios (*Landkirche*) pamatai ir 1,4–1,5 m storio XVI a. II pusės – XXI a. kultūriniai sluoksniai su radiniais.

Šurfuose 1–2 ir perkasoje 3 apie 15–30 cm gylyje atidengti XVII a. pabaigoje – XX a. I pusėje stovėjusios bažnyčios (*Landkirche*) pamatai. ***Šurfe 1*** fiksuota apardyta akmens ir plytų bažnyčios mūro konstrukcija (ŠV sienos kon-

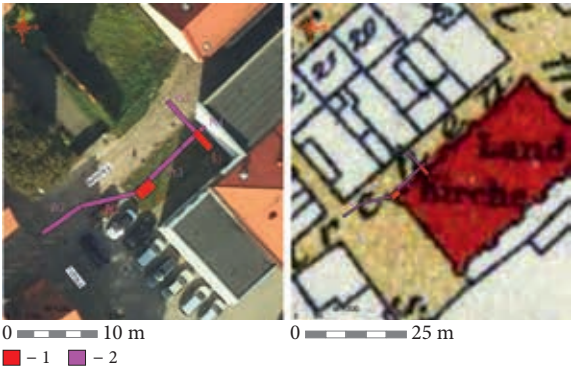

1 pav. 2019 m. archeologinių tyrimų situacijos planas ant 2018 m. ortofotonuotraukos ir ant 1923 m. Klaipėdos miesto plano: 1 – 2019 m. tirti šurfai; 2 – 2019 m. tirtos perkasos. D. Balso brėž.

Fig. 1. Situation plan of the 2019 investigation on a 2018 orthophoto and a 1923 plan of the city of Klaipėda: 1 – test pits excavated in 2019; 2 – trenches excavated in 2019

traforso pamatas). 1856–1857, 1923 m. Klaipėdos miesto planuose tyrimų vietoje pažymėta stačiakampio formos bažnyčia su kontraforsais sutvirtintomis sienomis. Atidengtas pamatas yra iki 2 m pločio, iki 1,1 m aukščio, orientuotas ŠR–PV kryptimi, sudėtas iš neskaldytų lauko akmenų (nuo 80x25 iki 75x40 cm dydžio) ir molinių plytų mūro, rištas kalkiniu–cementiniu skiediniu. ***Šurfe 2*** apie 15 cm gylyje atidengtas akmens ir plytų mūras – bažnyčios V kampo kontraforso pamatas (2 pav.). Šis pamato fragmentas atidengtas ir perkasoje 3. Apie 1,95 cm ilgio, 1,2–1,3 m aukščio ir 95 cm pločio pamatas orientuotas ŠR–PV kryptimi. Jis atidengtas po velėnos su paviršinio dirvožemio sluoksniu. Pamato viršuje yra viena plytų eilė – išlyginamasis paviršius, ant kurio buvo sumūrytas kontraforsas. Pamato viršus sudėtas iš nuo 20x15 cm iki 50x25 cm dydžio akmenų, tarpai užpildyti plytų nuolaužomis, rištas kalkiniu skiediniu. Apatinė pamato dalis (apie 90 cm aukščio) sumūryta iš 32x15x8 cm dydžio molinių plytų. Plytų mūras sustiprintas pavieniais akmenimis. Konstrukcija rišta kalkiniu skiediniu. Po plytų mūru atidengtas stambus (apie 120x55 cm dydžio) akmuo, matyt, po pamatu dėl žemos pelkėtos vietos buvo sukrautas stabilus akmeninis pagrindas. Atidengti pamatų fragmentai palikti nesuardyti *in situ*.

2 pav. Šurfe 2 atidengto bažnyčios pamato mūras. D. Balso nuotr.

Fig. 2. A masonry wall of the church foundation unearthed in test pit 2

Perkasose iki maždaug 1 m gylio (vietomis iki 1,5 m) fiksuoti niveliaciniai supiltiniai sluoksniai su buvusio grindinio fragmentais ir inžinerinių komunikacijų perkasimais. Niveliaciniai smėlio ir žvyro sluoksniai buvo supilti XX–XXI a. tvarkant gatves ir tiesiant inžinerines komunikacijas. Daugelyje vietų archeologiškai vertingi kultūriniai sluoksniai perkasti. Perkasose, tirtose Vežėjų ir Bažnyčių gatvėse, po supiltiniais sluoksniais aptiktas 25–50 cm storio XVIII–XIX a. kultūrinis sluoksnis. Jame perkasoje 1 atidengtos apardyto XVIII–XIX a. akmeninio grindinio liekanos. Grindinys sudėtas iš nuo 6x5x5 iki 25x20x15 cm dydžio netašytų akmenų ir raudonų molinių plytų duženų. Perkasose 3 ir 4, tirtose šalia bažnyčios pamato, po paviršiniais sluoksniais iki 1 m gylio fiksuoti supiltiniai smėlio ir žvyro sluoksniai. Jie supilti šalia bažnyčios pamatų jos statybos metu XVII a. pabaigoje arba vėlesniu laikotarpiu, kai ji buvo atstatyta po 1854 m. miesto gaisro. Po supiltiniais smėlio sluoksniais aptiktas 15–30 cm storio maišyto pilkšvo, melsvo priesmėlio, maišyto su juosva žeme ir griuvenomis, sluoksnis su radiniais. Sluoksnis, tikėtina, buvo suformuotas XVII a. pabaigoje statant bažnyčią, kai buvo iškasta pamatų duobė ir iškeltas bei permaišytas su juodžemiu įžeminis priesmėlis. Po minėtais sluoksniais perkasose atidengtas 15–60 cm storio XVI a. II pusės – XVII a. kultūrinis sluoksnis su būdingais radiniais.

Tyrimų metu rasta XVI a. II pusės – XVII a. datuojamų radinių – molinių glazūruotų ir neglazūruotų puodų, puodynių šukių, molinių keptuvių ir trikojų puodų fragmentų, dekoruotų lėkščių ir dubenų duženų, stiklinių butelių šukelių, gyvūnų kaulų nuopjovų (dirbinių ruošiniai),

žiestųjų koklių dalių, polichrominių koklių smulkių šukių, plokščiųjų koklių, dengtų žalia glazūra su „dumbančių kvadratų“, stilizuoto kartušo ir arabeskos reljefais. Taip pat rasta metalinių dirbinių – geležinių kaltinių vinių, metalinio (švininio) dirbinio dalis – arklio galva, balto metalo ornamentuota plokštelė. Radiniai perduoti MLIM.

Tiltų St. 18

In 2019, an excavation (5 trenches and 2 test pits totalling 21.75 m^2) was conducted at Tiltų St. 18, Klaipėda (Fig. 1), and revealed the foundation of a church (*Landkirche*) that stood there in the late 17th – first half of the 20th centuries and a 1.4–1.5 m thick, second half of the 16th–21st-century cultural layer with finds. The church foundation was unearthed at a depth of roughly 15–30 cm in test pits 1–2 and trench 3, the foundation of a NW wall buttress in test pit 1, and the foundation of the W corner buttress in test pit 2 (Fig. 2). A 25 50 cm thick, 18th–19th-century cultural layer was discovered under fill layers in the trenches on Vežėjų and Bažnyčių Streets. A 15–30 cm thick layer, which consisted of mixed yellowish and bluish sandy loam mixed with blackish soil and rubble with finds and which had been formed during the construction of the church in the late 17th century, was discovered under surface layers up to 1 m thick beside the church's foundation in trenches 3 and 4. A 15–60 cm thick, second half of the 16th–17th-century cultural layer with characteristic finds was unearthed under those layers in the trenches. Finds dating to the second half of the 16th–17th centuries were collected during the investigation.

Simonas Sprindys, Jurgis Sadauskas

Žvalgomieji tyrimai Klaipėdoje

2019 m. įvairiose Klaipėdos miesto vietose atlikti žvalgomieji tyrimai planuojamų pusiau požeminių bei požeminių atliekų konteinerių įrengimo vietose: Baltikalnio g. 3T ir 9, V. Berbomo g. 15, Danės g. 1, 25 ir 33, Dariaus ir Girėno g. 8 ir 19, S. Daukanto g. 13 ir 35, Kūlių Vartų g. 5A ir 14, Laivų skersgatvyje, Liepų g. 44, Ligoninės g. 2, H. Manto g. 46 ir 63, Mažosios Smilties g. 4, Medžiotojų g. 6 ir 14A, Naujojo Sodo g. 1C, Naujojo Uosto g. 20, S. Nėries g. 7, Priešpilio g. 2A ir prie kruizinių laivų terminalo, Puodžių g. 24, Rumpiškės g. 2, Sinagogų g. 11, Smiltynės g. 19, Sukilėlių ir Daržų gatvių sankirtoje, Šaulių g. 14, 23, 27 ir 45, S. Šimkaus g. 12, Tomo ir Pylimo gatvių sankirtoje. Suprojektuotų konteinerių aikštelių vietose ištirta 12 1x1 m dydžio, 18 2x1 m dydžio ir 6 2x2 m dydžio šurfai – iš viso 36 bendro 74 m^2 ploto šurfai.

Daugelyje tirtų vietų fiksuoti natūralios kilmės bei vėlyvi, XIX–XXI a. datuojami sluoksniai su to laikotarpio radiniais: Medžiotojų g. 14A (šurfe 3 kultūrinis sluoksnis – 1,5 m storio), Medžiotojų g. 6 (šurfe 4 – 1,6 m storio), H. Manto g. 46 (šurfe 5 – 1 m storio, žemiau 50 cm storio supustytas smėlis), Šaulių g. 45 (šurfe 6 – 1 m storio, žemiau 30 cm storio supustymas, po juo 20 cm storio pirminis paviršius), S. Neries g. 12 (šurfe 7 – 60 cm storio), Ligoninės g. 2 (šurfe 9 – 80 cm storio, žemiau 30 cm storio supustymas), Laivų skersgatvis 4 (šurfe 11 – 1,2 m storio, žemiau 1,1 m storio durpių sluoksnis), Liepų g. 44 (šurfe 12 – 1,5 m storio), Sinagogų g. 11 (šurfe 13 – 3,3 m storio), Baltikalnio g. 9 (šurfe 15 – 1,1 m storio), Baltikalnio g. 3T (šurfe 16 – 1,1 m storio), H. Manto g. 63 (šurfe 17 – 1,8 m storio), V. Berbomo g. 15 (šurfe 18 – 1 m storio), Smiltynės g. 13 (šurfe 19 –